

GEMEENTE SCHERPENZEEL

Provincie Gelderland
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

Scherpenzeel, 14 januari 2020

Postbus 100
3925 ZJ
Scherpenzeel
(033) 277 23 24

Buitenplaats
Stationsweg 389a

www.scherpenzeel.nl

IBAN Rekeningnummer
NL62BNGH0285007548

Uw brief d.d. : 17 december 2019
Uw kenmerk : 2019-007842
Ons kenmerk : 2106948 / 2108169
Behandeld door : drs A.P.C.J. Stallaert
Bijlage(n) : -

Onderwerp : Toekomstbestendig en zelfstandig Scherpenzeel

Geacht college,

Naar aanleiding van het besluit van de gemeenteraad van Scherpenzeel d.d. 9 december 2019, om te kiezen voor een zelfstandige toekomst, stuurde u ons op 17 december jl. een brief waarin u ons verzoekt om voor half januari 2020 onze toekomstvisie voor een zelfstandige gemeente Scherpenzeel aan u te presenteren.

Op 19 december jl. is ons college aangetreden. Wij willen daadkrachtig uitvoering geven aan het Bestuursakkoord 2020-2022 "Zelfstandig Scherpenzeel". Wij kijken ernaar uit om later deze week met u kennis te maken, en toe te lichten hoe wij onze zelfstandige toekomst waar willen maken. Vooruitlopend op dat gesprek ontvangt u deze brief.

Ijkmoment: Kadernota 2021

Als nieuw aangetreden college is het uitwerken van de Toekomstvisie voor Zelfstandig Scherpenzeel vanzelfsprekend een primair aandachtspunt. De focus hierop mag echter niet ten koste gaan van de aandacht voor de Scherpenzeelse samenleving en belangrijke inhoudelijke dossiers die komende maanden op de agenda staan. Omgevingsvisie, Regionale Energiestrategie, Woonvisie, Visie op Dienstverlening en onze Participatienota zijn allen zaken die de komende periode, naast de reguliere dienstverlening, onze aandacht vragen en zullen krijgen.

Dit alles vraagt om bestuurlijke stabiliteit en ruimte, om 'terwijl de winkel openblijft' op zorgvuldige wijze, en in verbinding en overleg met de samenleving, aan de slag te gaan met de transitie naar een toekomstbestendige gemeente.

In uw brief van 20 november schreef u: 'Om te voldoen aan een duurzame basis, zal afhankelijk van uw besluit op 9 december a.s. de meerjarenraming in de Kadernota 2021 moeten worden aangepast.' Wij zien de Kadernota, die wij voor het zomerreces ter vaststelling aan onze gemeenteraad aanbieden, als ijkmoment waarop wij aan u én aan de Scherpenzeelse samenleving verantwoording afleggen over de financiële, bestuurlijke en organisatorische uitwerking van onze keuze voor een zelfstandige toekomst. Wij hopen dat dit u voldoende vertrouwen zal geven om met onze raad in gesprek te gaan over het openstellen van de vacature voor een kroonbenoemde burgemeester.

14 JAN. 2020

verz. :
c.c. : griffie
mand. : -

Aandachtspunten

Eerder ontvingen wij van u uw Bestuurlijke voorwaarden voor een zelfstandige gemeente. De wijze waarop wij invulling willen geven aan de voorwaarden vragen om een uitgebreide toelichting. Die toelichting geven wij u bij voorkeur in een mondeling gesprek om zo tot dialoog, nuance en wederzijds begrip te kunnen komen. Wij zouden het prettig vinden om hier tijdens ons kennismakingsgesprek uitgebreid bij stil te staan.

In uw brief van 17 december vat u uw zorgen samen in een vijftal aandachtspunten:

1. Verbinding in het politiek-bestuurlijk samenspel
2. Versterking van de ambtelijke organisatie
3. Strategische kracht
4. Visie op de regionale samenwerking
5. Financiële uitwerking van de maatregelen

Ad 1 Verbinding in het politiek-bestuurlijk samenspel

De lastige keuze waarvoor onze gemeenteraad stond heeft de verhoudingen binnen ons gemeentebestuur geen goed gedaan. Ondanks alle goede intenties op procesniveau, ontketende de principiële inhoudelijke kloof tussen de coalitiepartners (zowel in de raad als binnen het college) een onwenselijke dynamiek -niet alleen op het niveau van rolneming en rolzuiverheid- maar ook in de collegiale verhoudingen.

Wij betreuren dit ten zeerste. Wij Scherpenzeelers zijn over het algemeen gepassioneerd en gedreven. Waar onze volksraad normaliter bijdraagt aan onze realisatiekracht, heeft het in dit geval van extreme druk geleid tot een situatie die we in Scherpenzeel normaliter proberen te vermijden. Op andere impactvolle dossiers, zoals de Omgevingsvisie en Zwarte Land II en Transities in het sociaal domein, worden verschillen van inzicht gerespecteerd en nemen college en raad hun wederzijdse rol en taak beheerst en zorgvuldig in acht.

Na de dynamiek van de afgelopen periode proeven wij niet alleen binnen ons college, maar ook in de raad, een brede behoefte om opnieuw in verbinding te komen in het politiek-bestuurlijk samenspel. De komende periode zal voor ons dan ook in het teken staan van het normaliseren van de verhoudingen (rolzuiverheid) en het herstel van vertrouwen in elkaar.

- *Collegiale visie: Roadmap*
Bestuurskracht begint met een zelfbewust en krachtig college, dat staat voor haar gezamenlijke agenda. Wij vertrouwen erop dat onze eensgezinde ambitie om te werken aan een toekomstbestendige, zelfstandige gemeente Scherpenzeel (aan de hand van ons bestuursakkoord) bevorderend zal werken voor de rolneming en bestuurskracht die onze inwoners van het dagelijks bestuur mogen verwachten. Daarbij zullen wij een strategische agenda opstellen met prioritaire beleidsdoelen en planning, een Roadmap voor onze Toekomstvisie 2030.
- *Collegiaal team*
Als nieuw team gaan wij investeren in de samenwerking binnen het college en met de ambtelijke top, die een stabiele basis vormt waarop wij kunnen bouwen. Daartoe zoeken wij begeleiding van een teamcoach en maken wij gebruik van de mogelijkheden tot intervisie binnen de wethoudersvereniging.

- *Zelfreflectie*
Wij willen, als ambassadeurs van rolzuiverheid, een concrete inspanning plegen door actief te spiegelen op onze eigen rolneming als college. Het college heeft immers een voorbeeldfunctie in dezen.
- *Samenspel met gemeenteraad*
We hebben vanzelfsprekend kennisgenomen van de Notitie Bestuurskracht (bij het Initiatiefvoorstel Zelfstandig Scherpenzeel), maar willen ons als college niet mengen in de wijze waarop de raad zelf werkt aan bestuurskracht en rolneming.
De burgemeester is, als voorzitter van zowel college als Raad, bij uitstek in de positie om bij te dragen aan zowel het herstel van de verhoudingen, als aan het bewaken van een zuiverder scheiding in rollen en verantwoordelijkheden.
- *Heidag over de Roadmap*
Wel zullen wij vanuit het college een voorstel doen aan de raad voor een gezamenlijke heidag met raad, college en MT. Tijdens deze heidag kunnen we vanuit het college onze Roadmap presenteren, waarbij (naast inhoudelijke reflectie) wat ons betreft ook nadrukkelijk aandacht moet zijn voor besluitvormingsprocessen en rolzuiverheid daarin.

Ad 2 Versterking van de ambtelijke organisatie

Voor een toekomstbestendige zelfstandige gemeente is een structurele investering van € 1,2 mln. (basis op orde variant) in de organisatie noodzakelijk. Voor het realiseren van de inhoudelijke ambities uit onze Toekomstvisie 2030 is nog eens (structureel) € 0,4 mln. nodig. Daarbovenop komen nog additionele (incidentele) kosten om geconstateerde achterstanden, in bijvoorbeeld ICT-systemen, op te lossen.

De gemeenteraad heeft op 9 december jl. in meerderheid gekozen om structureel € 1,6 mln. te investeren om die toekomstbestendige, ambitieuze organisatie te realiseren. Daarnaast heeft de raad besloten om incidentele middelen vrij te maken voor het wegwerken van de achterstanden. Voor 2020 en 2021 is reeds incidentele dekking opgenomen; in de Kadernota 2021 zullen wij richting de toekomst zowel de incidentele dekking van het transitiebudget als de structurele dekking van de organisatieversterking verwerken.

Ad 3 Strategische kracht

Strategische kracht begint met bestuurlijke visie. Naast de strategische keuze voor een zelfstandige bestuurlijke toekomst is (op inhoud) de in januari 2019 vastgestelde Toekomstvisie 2030 voor ons leidend. Wij willen ons meer dan voorheen focussen op de lange termijn-doelen die hierin zijn verweven en zullen daartoe zoals eerder benoemd een Roadmap ontwikkelen. In de dagelijkse bestuurspraktijk willen we ad hoc-issues en korte termijn-beslissingen telkens in het perspectief van onze Roadmap, en daarmee de Toekomstvisie 2030, wegen.

Niet alleen bestuurlijk, maar ook ambtelijk moet Scherpenzeel aan strategische kracht winnen. Dat besef is overigens niet nieuw. Sinds eind 2018 investeert Scherpenzeel daarom al in (ruimte voor) strategische denkkraft, o.a. extra beleidsformatie op het sociaal domein en duurzaamheid, en twee strategisch adviseurs. Ook is een organisatie-breed ontwikkeltraject rond bestuurlijke sensitiviteit en integraal werken in gang gezet. Deze investeringen beginnen inmiddels hun vruchten af te werpen.

Wij zijn ons er van bewust dat, zoals ook SeinstravandeLaar stelt, (extra) uitbreiding van formatieplaatsen noodzakelijk is om organisatiebreed tot vermindering van werkdruk en ruimte voor reflectie op beleidsdoelen en operationele aspecten te komen.

Wij zijn ervan overtuigd dat de voorgenomen investeringen in versterking van organisatie (niet alleen in de basis op orde, maar ook in ambities) de ruimte biedt die nodig is om onze organisatie niet alleen kwantitatief, maar ook kwalitatief op orde te krijgen.

Aandachtspunt blijft de kwetsbaarheid van de kleine organisatie. Dit trachten wij op te lossen door samenwerkingsverbanden met buurgemeenten.

Plan van aanpak Organisatiekracht

Binnen Stuurgroep Toekomstvisie is de afgelopen maanden nagedacht over hoe de toekomstige organisatie eruit zou moeten zien. Daartoe heeft de werkgroep Organisatiekracht voor ieder aspect van de gemeentelijke dienstverlening ambities geformuleerd ten aanzien van kwaliteit en wijze van uitvoering, gebaseerd op de volgende leidende principes:

- In verbinding met de Scherpenzelers/inwoners
- Dienstverlenend, krachtig en betrokken
- Dienend leiderschap
- Beschikbare capaciteit en hoeveelheid werk in balans
- Goed werkgeverschap

Aan de hand van deze leidende principes hebben we voor de verschillende (wettelijke) gemeentelijke taken bepaald of we deze taken bij voorkeur zelf doen of uitbesteden. De komende maanden gaan wij deze uitwerken in een concrete organisatieopzet.

Ad 4 Visie op de regionale samenwerking: focus aanbrengen

Effectief opereren in regionale samenwerkingsverbanden staat of valt met de capaciteit voor voorbereiding van en participatie in de verschillende overleggen. Onze regionale performance vraagt echter niet enkel een kwantitatieve impuls (zoals voorzien binnen de structurele versterking van de organisatie, ad 2), ook kwalitatief kan en moet Scherpenzeel beter opereren in regionaal verband.

Recent is de coördinatie van de diverse regio-dossiers belegd bij de strategisch adviseurs. Daarmee beogen we een meer inhoudelijke (in plaats van sec procedurele) ambtelijke ondersteuning van de bestuurlijke inbreng te komen. Op korte termijn zal het nieuwe college zich, aan de hand van de ambities uit de Toekomstvisie 2030, buigen over onze prioritaire inzet in de regionale samenwerking. Focus op regionale samenwerking laten we parallel lopen met de Strategische Agenda van de Regio Foodvalley die de komende maanden wordt vastgesteld. Zo weten de buurgemeenten beter wat ze van ons kunnen verwachten.

Wij willen het DB-lidmaatschap van OddV blijven vervullen, alsook onze andere bestuurlijke rollen in regionale overleggen, bijvoorbeeld binnen de Regio Foodvalley. Tevens zullen we de komende periode verkennen hoe we in de ambtelijke voorbereiding van regionale overleggen effectiever kunnen samenwerken met andere gemeenten. Dit is sowieso een speerpunt binnen de Regio Foodvalley.

Bijzondere aandacht is wat ons betreft weggelegd voor de verhouding en samenwerking met de gemeente Barneveld. Mede in het licht van de recente discussie hebben wij als nieuw college gemeend het initiatief te moeten nemen voor een goed gesprek met onze gewaardeerde buurgemeente. Inmiddels hebben wij een prettig en constructief overleg met het Barneveldse college gevoerd. We kijken (vanuit zelfstandig perspectief) graag vooruit en blijven graag investeren in (voortzetting van) de goede samenwerking.

Ad 5 Financiële uitwerking van de maatregelen

In lijn met het raadsbesluit van 9 december jl. en het Bestuursakkoord 2020 – 2022 zal de gemeente Scherpenzeel middels een ingroeimodel toewerken naar een structurele additionele investering om te komen tot een organisatie die niet alleen toekomstbestendig is in de zin van basis op orde, maar die ook is toegerust om de ambities uit de Toekomstvisie 2030 waar te maken. Dit alles vraagt een additionele investering van € 1,6 mln. die structureel gedekt moet worden.

In aanloop naar de Kadernota werken we de structurele betaalbaarheid hiervan uit aan de hand van de uitgangspunten uit de Notitie Financiën uit het Initiatiefvoorstel.

Uitgangspunten Zelfstandig Scherpenzeel

1. We willen de ambities van Scherpenzeel waarmaken en zetten in op een toekomstbestendige, ambitieuze organisatie.
2. We richten een flexibele schil in ten behoeve van (grote) projecten. Financiering van deze schil gaat ten laste van de projectbudgetten en drukt niet structureel op de begroting.
3. We stellen een transitiebudget in van 3 x 250 K voor de jaren 2021 t/m 2023 om de knelpunten op te lossen, en te zorgen voor de gewenste organisatieverandering. Deze eenmalige kosten dekken we uit de Algemene Reserve.
4. We hanteren een ingroeimodel van 750 K (vanaf 2020) + 250 K (vanaf 2022), met – indien nodig – een laatste tranche van +150 K vanaf 2024.
5. De raad geeft een bestuursopdracht aan het College om de organisatieverandering zo efficiënt mogelijk te laten vormgeven.
6. We hanteren onze gebruikelijke solide begrotingsdiscipline.
7. We kiezen er voor de investering slechts gedeeltelijk uit lastenverhoging te financieren, om zo de lastenstijging beperkt te houden, en te voorkomen dat we de toetredingsdrempel voor artikel 12 status naderen.
8. We vragen de bibliotheek om een plan te ontwikkelen voor het omvormen van de huidige volwaardige bibliotheek naar een steunpunt, met een taakstellende bezuiniging van minimaal 100 K per jaar.
9. We werken de combinatie Gemeentehuis – Breehoek nader uit, en hanteren daarbij (vooruitlopend op de kosten-baten analyse) een stelpost van 50 K voor commerciële uitbating van de Bibliotheekruimte, en 100 K aan optimalisatie & exploitatieverbetering Breehoek/ (verhoudingsgewijs) lagere operationele kosten gemeentelijke huisvesting.
10. We dekken de investering voor een toekomstbestendige, ambitieuze en zelfstandige gemeente Scherpenzeel uit een combinatie van bezuinigingen op de volwaardige bibliotheekfunctie, het slim combineren van Breehoek en nieuw gemeentehuis, en een lastenverzwaring van 11 %.

Bij uitwerking van bovenstaande uitgangspunten zullen wij in ieder geval de volgende zaken adresseren:

- *Weerstandsvermogen*
De combinatie van bovenstaande maatregelen zal ertoe leiden dat onze Algemene Reserve tijdelijk onder de door onze raad bepaalde ondergrens van € 4,3 miljoen

duikt. Dat gebeurt echter ook al bij de vastgestelde Programmabegroting 2020 vanwege de onttrekking in 2021 voor de organisatie.

De verwachte boekwinsten op de grondexploitatie (Reserve Grondexploitatie) maken dit vanaf 2024 weer goed. Wij zullen onze raad een voorstel doen over (doel en tempo van) de besteding van deze reserve.

- *Bibliotheek*
We gaan op korte termijn in overleg met het bestuur van de Scherpenzeelse Bibliotheek over de voorgenomen bezuiniging en ombuiging van een volwaardige bibliotheek naar een steunpunt, waarbij wij aandringen op creativiteit om de faciliteiten voor jeugd en sociaal-maatschappelijke doelen zoveel mogelijk in stand te houden.
- *Breehoek en gemeentehuis*
Met het bestuur van De Breehoek gaan wij overleggen over de mogelijkheden voor het combineren van gemeentelijke huisvesting met de exploitatie-optimalisatie die daar dient te worden gerealiseerd. Wij zullen op korte termijn een voorlopige kostenraming en dekkingsvoorstel uitwerken hiervoor.
- *Risico's kostenstijging sociaal domein*
Vanzelfsprekend hebben wij oog voor de kostenstijging in het sociaal domein die een risico vormt voor het sluitende meerjarenperspectief van onze begroting. Dit is overigens geen specifiek Scherpenzeels probleem; wij blijven met onze medeoverheden (o.a. in VNG verband) in gesprek over het langjarig financieel perspectief voor zorg en welzijn.

Vervolgstappen: draagvlak en participatie

De harde deadline om nog in december tot een richtinggevend besluit over onze bestuurlijke toekomst te komen maakte het in de praktijk haast onmogelijk om onze inwoners mee te nemen in de lastige keuze waar we voor stonden. Dit zorgde voor boosheid en onbegrip; in het vervolgtraject willen wij dat anders doen.

In de aanloop naar de Kadernota vinden we het essentieel om de ingrijpende keuzes die we moeten maken ten aanzien van lokale lasten en (bijdragen aan) voorzieningen juist in samenspraak met stakeholders uit te werken. We willen de maanden februari en maart gebruiken voor deze dialoog met de samenleving.

Ook willen we de gemeenteraad en onze organisatie mee nemen in de stappen die we willen gaan zetten, bijvoorbeeld door het organiseren van de gezamenlijke heidag.

Vier sporen

Naast de uitwerking van het financiële spoor gaan wij de komende maanden voortvarend aan de slag met de hierboven geformuleerde en benodigde acties in de sporen Organisatiekracht, Bestuurskracht en Regionale samenwerking.

Vanzelfsprekend staan wij meer dan open voor een tussentijds overleg met (vertegenwoordigers van) uw college. Wij willen de tijd en (bestuurlijke) ruimte nemen om de benodigde stappen zorgvuldig en volgtijdelijk te kunnen nemen. Wij vertrouwen erop, zoals aangegeven dat wij na vaststelling van de Kadernota door onze gemeenteraad, nog voor het zomerreces met uw college de in gang gezette acties op weg naar een toekomstbestendig zelfstandig Scherpenzeel kunnen evalueren.

Tot slot

We vertrouwen erop u met deze brief voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd en kijken uit naar het gesprek op 16 januari a.s. waarin wij ook persoonlijk met u kennis kunnen maken en met u van gedachten kunnen wisselen over de toekomst van onze zelfstandige gemeente Scherpenzeel.

Afschrift brief

Een afschrift van deze brief hebben wij gezonden aan het college van B&W van de gemeente Barneveld.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Scherpenzeel,

W.M. van de Werken
Secretaris

H.H. de Vries
Burgemeester